

AVRUPA KONSEYİ BAKANLAR KOMİTESİ

CEZA ADALETİNİN YÖNETİMİ HAKKINDA ÜYE DEVLETLERE YÖNELİK R (95) 12 SAYILI BAKANLAR KOMİTESİ TAVSİYE KARARI

(11 Eylül 1995 tarihinde Bakan Vekillerinin 543. Toplantısında Bakanlar
Komitesi tarafından kabul edilmiştir)

Bu belgenin resmi olmayan çevirisi Türkiye’de Ceza Adalet Sisteminin Güçlendirilmesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi İhlallerinin Önlenmesi için Yargı Mensuplarının Kapasitesinin Artırılması projesi kapsamında Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından ortak finanse edilmiştir. Çeviri resmi çeviri olmayıp, çevirmenin yegâne sorumluluğu altındadır.

Bakanlar Komitesi, Avrupa Konseyi Statüsü’nün 15.b maddesi uyarınca,

Adil ve etkili bir ceza adaletinin, hukukun üstünlüğüne dayalı her demokratik toplum açısından bir ön koşul teşkil ettiğini göz önünde bulundurarak;

Son yıllarda, Avrupa’daki ceza adaleti sistemlerinde, davaların sayısında ve çoğunlukla karmaşıklığında artış, hukuki dayanağı olmayan gecikmeler, bütçe kısıtlamaları ile halkın ve personelin beklentilerinde artış görüldüğünü göz önünde bulundurarak;

Suç olmaktan çıkarma, cezalandırmama veya yönlendirme, arabuluculuk ve ceza yargılamasının sadeleştirilmesi gibi suç politikalarının, bu sorunların ele alınmasına katkı sağlayabileceğini hatırd tutarak;

Avrupa Suç Sorunları Komitesi tarafından hazırlanan ceza adaleti yönetimine ilişkin raporda belirtildiği üzere, belirli yönetim ilkelerinin, stratejilerinin ve tekniklerinin, ceza adaletinin etkin ve etkili bir şekilde sağlanmasına önemli katkılar sunabileceğini göz önünde bulundurarak;

Ceza adaletinin etkinliği ve etkililiğinin artırılması amacıyla atılan adımlarda, özellikle sanığın hakları, tarafların yasal güvenceleri ve yargının bağımsızlığı olmak üzere, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nde belirtilen koşulların dikkate alınması gerektiğini vurgulayarak;

Ceza adaletinin sadeleştirilmesi hakkında R (87) 18 sayılı Tavsiye Kararı ile hâkimlerin bağımsızlığı, etkililiği ve rolü hakkında R (94) 12 sayılı Tavsiye Kararı’nı hatırd tutarak,

Üye Devletlerin hükûmetlerine aşağıdaki tavsiyelerde bulunur:

1. Mevzuatlarının ve uygulamalarının değerlendirilmesinde, bu Tavsiye Kararı’nın ekinde yer alan yönetim ilkeleri, stratejileri ve tekniklerinin rehber olarak alınmasını;

2. Tavsiye Kararı’nın ve Avrupa Suç Sorunları Komitesi tarafından hazırlanan ceza adaleti yönetimine ilişkin raporun yetkili makamlarının dikkatine sunulmasını ve bu makamlardan ceza adaleti kurumlarının işleyişini analiz ederken ve bu konudaki gelişmeleri göz önünde bulundururken, söz konusu metinleri dikkate almalarının istenmesini.

R (95) 12 sayılı Tavsiye Kararı’nın Eki

I. Hedeflerin belirlenmesi

1. Yönetim ilkeleri, stratejileri ve teknikleri, ceza adaletinin etkin ve etkili bir şekilde işleyişine önemli katkılarda bulunabilir. Bu amaçla ilgili kurumlar, iş yüklerinin, mali durumlarının, alt yapılarının, insan kaynaklarının ve iletişim kanallarının yönetilmesine yönelik hedefler belirlemelidir.

2. Çeşitli kurumların hedeflerinin daha kapsamlı suç kontrolü ve ceza adaleti politikaları çerçevesinde koordine edilmesi hâlinde, daha etkin ve etkili bir ceza adaletinin gerçekleşmesi büyük oranda kolaylaşacaktır.

II. İş yükünün yönetilmesi

3. Ceza adaleti kurumlarının işleyişinin değerlendirilmesi, bu kurumların etkinlik ve etkililiğinin incelenmesi ve faydalı gelişmelerin teşvik edilmesi amacıyla oluşturulmuş, düzenli ve devamlı izleme usulleri mevcut olmalıdır. Bu bakımdan ilerleme, içeride bir danışmanlık işlevi oluşturularak veya dışarıdan danışmanlara başvurularak kaydedilebilir.

4. Ceza adaleti yönetimi, koşulların değişmesi nedeniyle, her zaman ve her yerde aynı kurallara tabi olamaz. Dolayısıyla, iş yükünün ve kaynakların planlanmasında, demografik, sosyal, ekonomik ve diğer koşulların ve değişikliklerin dikkate alınması gerekmektedir.

5. Etkin iş yükü yönetimi ile farklı dava kategorilerinin uygun şekilde ele alınmasına ilişkin kriterler tanımlanmalıdır. Bu kriterler, adli ve diğer ilgili personel ile iş birliği içinde geliştirilmelidir. Kurumların söz konusu standartlara uyum sağlamasına yardımcı olmak amacıyla, uygun destek sunulmalıdır.

6. Bu bağlamda, hâkim ve savcılar, yargılamaların ilk aşamalarından itibaren, davaları farklılaştırılmış bir şekilde ele almalarına olanak tanıyan tarama teknikleri geliştirilmelidir.

7. İnsan kaynaklarından daha etkili bir şekilde faydalanılması amacıyla, hâkim ve savcılar, idari personel de dâhil olmak üzere, bu sayede işleri değer kazanacak olan diğer görevliler tarafından gerçekleştirilebilecek görevlerin dışında tutulmalıdır.

III. Altyapının yönetimi

8. Yeni binalara yatırım yapılması, bu binaların coğrafi konumu, eski binalardaki tesislerin yenilenmesi ve bina bakımı ile ilgili kararlar; mevcut varlıkların sistematik envanter sayımının yapılması, ihtiyaç değerlendirmesi ve uzun vadeli planlama ile desteklenmelidir. Ceza adaletinden profesyonel veya profesyonel olmayan bir şekilde faydalanan çeşitli kullanıcıların ihtiyaç ve beklentileri dikkate alınmalıdır.

9. Gizli veya gerektiği şekilde kullanılmayan maddi kaynakların harekete geçirilmesi ve olası ölçek ekonomilerinin elde edilmesi üzerinde durulmalıdır. Örneğin, bu kapsamda, bazı duruşmaların atıl kapasitenin söz konusu olduğu zamanlarda yeniden planlanması, bir bölgedeki daha fazla kuruma yoğunlaştırılması veya mevcut imkânların düzeninin yeniden oluşturulması söz konusu olabilir.

IV. İnsan kaynaklarının yönetimi

10. Yönetim ilkelerinin, stratejilerinin ve tekniklerinin hayata geçirilmesinde, yargı çevresinin özel kültürü ve koşulları dikkate alınmalı ve zorlamanın aksine ikna yöntemine başvurulmalıdır.

11. İnsan kaynaklarının iyi yönetimi ve üstlenilecek görevler ile kişiler arasında uygun eşleşmenin kolaylaştırılması amacıyla, sistematik mesleki siciller (becerileri, eğitimleri vb. kapsayan) oluşturulmalıdır. Yetkili kurumlar bünyesinde tutulan bu sicillere, ilgili personel erişebilmelidir.

12. Hâkim ve savcılara yönelik başlangıç ve hizmet içi eğitim programlarında, yargı bağlamında modern yönetime ilişkin ilke ve uygulamalar dikkate alınmalıdır.

13. *Diğerlerinin yanı sıra*, uzmanlaşmanın artırılması, uygun hâllerde, kademe ve kadronun ayrıştırılması ve personele yeni beceriler ve uzmanlık kazanmaları için başka fırsatlar sunulması yoluyla, kariyer geliştirme konusunda aktif bir şekilde planlama sürdürülebilir. Özellikle zor olması durumunda, çalışma koşulları, özel incelemeye tabi olmalıdır.

V. Bilgi ve iletişimin yönetimi

14. Verinin toplanması, saklanması, kullanılması ve yayılması için daha güvenilir ve etkin sistemler oluşturulmalıdır. Bu sistemler, kişisel verilerin gerekli şekilde korunmasını sağlamalıdır.

15. Bilişim teknolojisi, ilgili ceza adaleti kurumlarının iş ve gereklilikleri ve bilginin son kullanıcıları için uygun hâle getirilmelidir. Konu ile ilgili gereklilikler ile ilgili olarak, bilginin son kullanıcılarına danışılmalıdır.
16. Ceza adaletinin yönetiminde, her bir ceza adaleti kurumunda iyi düzeyde dâhili iletişime odaklanılmalıdır.
17. Ceza adaleti kurumları, bilginin yayılması politikası konusunda daha kararlı olmalıdır. Ceza adaleti idaresinin farklı düzeyleri (merkezi, bölgesel ve yerel), yargı mercileri ve suç kontrolünde yer alan diğer kurumlar bilgi akışını hızlandırmalı ve ele alınan davaların sonucu konusunda daha verimli geri bildirimler sunmalıdır.
18. Özellikle ceza adaleti kullanıcılarının, kitle iletişimlerinin, gönüllü sektörün (örneğin mağdur dernekleri), vatandaşların ve demokratik kurumların (parlamentolar, yerel makamlar) belirli ihtiyaçları ve endişelerinin ele alınması amacıyla, daha iyi kamu ilişkileri tesis edilmesine daha fazla vurgu yapılmalıdır.